Regionshuset
Viborg

Regionsøkonomi
Budget og Analyse
Skottenborg 26
DK-8800 Viborg
Tel. +45 8728 5000
www.regionmidtjylland.dk

Budget 2009

Udmelding af budgetrammer for den videre budgetlægning, herunder nødvendige tiltag i forhold til budget 2008 og 2009

Dato 19.06.20088
Niels E. Kristensen
Tlf.8728 5414
NielsErik.Kristensen@stab.rm.dk

1. Resumé

Den politiske realitetsbehandling af budget 2009 har afventet, at Økonomiaftalen for 2009 mellem regeringen og Danske Regioner blev indgået i juni 2008 samt resultatet af de initiativer, som Regionsrådet iværksatte efter sit døgnseminar den 29-30. januar 2008.

Forretningsudvalget drøftede den 13. maj økonomi- og aktivitetsrapporten pr. 31. marts 2008 samt notat om svært afviselige merudgifter i 2008 og 2009 på det somatiske sundhedsområde.

For Psykiatriområdet er der tilsvarende udarbejdet et skøn over svært afviselige merudgifter i 2009, som henføres til sundhedskredsløbet.

Det blev besluttet, at Forretningsudvalget den 24. juni 2008 drøfter nødvendige tiltag på baggrund af økonomiaftalen for 2009, og at administrationen udarbejder grundlaget for disse drøftelser.

Den 14. juni 2008 indgik regeringen og Danske Regioner "Aftale mellem regeringen og Danske Regioner om regionernes økonomi for 2009".

Økonomiaftalen fastlægger de økonomiske rammer for sundhedsområdet og regional udvikling, mens socialområdet ikke er berørt, idet finansiering udelukkende sker via de kommunale takstbetalinger.

Da de økonomiske udfordringer for Region Midtjylland primært er knyttet til sundhedsområdet er det videre resumé koncentreret omkring budgetlægningen af dette område. Budgetlægningen for de 2 øvrige finansieringskredsløb indgår senere i notatet.

Økonomiaftalen mellem regeringen og Danske Regioner er vedlagt.

Region Midtjyllands økonomiske situation 2009 og handlemuligheder med henblik på at opnå økonomisk balance i 2009 på sundhedsområdet fremgår af nedenstående oversigt.

Mio. kr.	I alt
Merudgifter 2008	820
Svært afviselige merudgifter 2009	1.004
A. I alt merudgifter	**1.824**
Forventet finansiering: Økonomiaftale 2009	-381
Overgangsordning	-255
Medicingaranti 2008/2009 (lovændring medfører prisfald)	-29
Kommunal medfinansiering	-63
B. I alt forventet finansiering	**-728**
Nødvendige tiltag: Det somatiske område	-1.051
Behandlingspsykiatrien	-30
Administrationen	-15
C. Nødvendige tiltag	**-1.096**
D. Balance (=A – B – C).	**0**

Ad. A. Merudgifter.

På basis af regnskab 2007 har administrationen udarbejdet vedlagte nøgletalsanalyse. Tallene viser, at udgiftsniveauet i Region Midtjylland målt pr. indbygger svarer til 87 % af landsgennemsnittet på psykiatriområdet, de somatiske hospitaler på 95 % af landsgennemsnittet og primær sundhed på 96 % af landsgennemsnittet. (Notat med analyse af Region Midtjyllands regnskab 2007 i forhold til de 4 øvrige regioner er vedlagt)

Der er ikke nogen af de udgiftsområder, som indgår i analysen, som peger på, at Region Midtjylland har et særligt højt udgiftsniveau. Det bemærkes, at udgiftsniveauet på primær sundhed, som er vanskelig styrbar ligger højere end udgiftsniveauet for de somatiske hospitaler.

Ad. B. Finansiering:
Der er i **økonomiaftalen for 2009** aftalt følgende realvækst:

- Realvæksten vedrørende drift af Sundhedsområdet er i alt 1.800 mio. kr. på landsplan og for Region Midtjylland 381 mio. kr. Herudover er der et produktivitetskrav på 2,5 %.

Sidstnævnte består dels af et traditionelt 2 % produktivitetskrav og dels af en forventet egenfinansiering på 250 mio. kr. via effektiviseringspotentialer (bedre indkøb og effektivere administration), hvilket svarer til 0,5 % af hospitalernes driftsbudgetter.

- Anlægsrammen på Sundhedsområdet udgør 3.000 mio. kr., hertil kommer 1.000 mio. kr. finansieres af Kvalitetsfonden. Region Midtjyllands andel er 636 mio. kr. til anlægsprojekter og medicoteknisk udstyr. Hertil kommer muligheden for at få en andel af midlerne i Kvalitetsfonden i 2009 på 1.000 mio. kr.
- Der er ikke aftalt nogen realvækst vedrørende Regional Udvikling og behandlingspsykiatrien.

Økonomiaftalen for 2009 giver Region Midtjylland mulighed for at øge udgiftsniveauet med 191 mio. kr. Herudover tilføres Region Midtjylland 64 mio. kr. i forbindelse med nedtrapning af **overgangsordningen i bloktilskuddet**. Region Midtjylland får dermed tilført ekstra 255 mio. kr.

Økonomiaftalerne for 2008 og 2009 giver den ansvarlige minister adgang til at give en særlig lånedispensation ved likviditetsproblemer i de enkelte regioner. Det forventes, at Region Midtjylland får dispensation til at øge låneoptaget til finansiering af merudgifter i 2007 og 2008 svarende til de beløb, der ligger i overgangsordningen, og at dette lån indgår i det videre arbejde med vurderingen af regionernes gæld, som forventes afsluttet i efteråret 2008. Dermed kan Region Midtjylland øge udgiftsrammen med 255 mio. kr. i 2008.

I økonomiaftalen for 2009 er der endvidere sket en regulering af rammen for 2008, hvor regionerne tilføres yderligere 614 mio. kr. til merudgifter til kræftbehandling, mindre indtægter vedrørende kommunal medfinansiering og medicingarantien vedrørende 2007 og 2008. For sidstnævnte er der tale om en foreløbig midtvejsregulering. Disse reguleringer indbringer Region Midtjylland i alt 130 mio. kr.

Det bemærkes, at der ikke er lavet en endelig beregning for de finansielle poster (afdrag og renter) samt de lånemuligheder, der er hertil i Økonomiaftalen. Det vurderes, at der kan opnås et mindre provenu. Modsat er der ikke foretaget en endelig vurdering af IT-området, som kan give merudgifter.

2. Notatets disposition

Fremstillingen i dette notat er struktureret i forhold til de 3 finansieringskredsløb, som udgør regionens samlede økonomi. Det vil sige, at der særskilt redegøres for sundhed (somatik og behandlingspsykiatri), regional udvikling og social- og specialundervisningsområdet. Herefter redegøres for budgetrammer Fælles formål og administration, samt den fordeling af Fælles formål og administration, som indarbejdes i de 3 finansieringskredsløb. Endelig rummer notatet en vurdering og beskrivelse af de likviditetsmæssige konsekvenser af de beskrevne budgetrammer.

Dispositionen for notatet er:

3. Tidsplan for budgetbehandlingen – ændringer i den politiske budgetbehandling og behandlingen i MED-systemet.

4. Finansieringskredsløbet for sundhed - Grundlæggende forudsætninger for budgetlægningen 2009 – herunder samlet beskrivelse af de økonomiske ubalancer, økonomiaftalens bidrag til løsning heraf samt øvrige nødvendige tiltag.
5. Budgetrammer 2009 for sundhedsområdet.
6. Finansieringskredsløbet for Regional Udvikling - Grundlæggende forudsætninger for budgetlægningen 2009 – herunder beskrivelse af de økonomiske ubalancer, forslag til håndtering heraf og forslag til Budgetrammer 2009 for Regional Udvikling
7. Finansieringskredsløbet for social- og specialundervisningsområdet – Status for budgetlægningen for 2009 – herunder status for drøftelserne med kommunerne omkring rammeaftaler og foreløbig vurdering af konsekvenserne ved kommunal overtagelse af regionale institutioner.
8. Budgetrammer 2009 for fælles formål og administration samt fordeling af udgifter.

3. Tidsplan for den politiske behandling af budget 2009

Tidsplanen for den politiske behandling af budget 2009 blev foreløbigt fastlagt i Budgetvejledningen for Region midtjylland 2009, som Regionsrådet godkendte den 16. april 2008.

Situation omkring budgetlægningen for 2009, herunder ikke mindst behovet for at iværksætte en række nødvendige tiltag gør det nødvendigt at forslå ændringer til tidsplanen. Ændringerne i tidsplanen skal sikre, at der dels er tid til at foretage en konkretisering af de nødvendige tiltag, og dels at sikres de bedst mulige rammer for dialog og medinddragelse af medarbejderne via drøftelser i MED-systemet. Det foreslås derfor, at forslag om konkrete spareforslag forelægges i forbindelse med budgetforligsdrøftelserne og at budgetforligsdrøftelserne udskydes fra den 2. september til den 15. september.

Forslag til revideret tidsplan for den politiske behandling af budget 2009 er vist nedenfor.

Forslag til tidsplan for den politiske behandling af budget 2009

Tidspunkt	Budgetproces
Senest den 20. juni	Direktion indstiller et overordnet budgetforslag til Forretningsudvalget indeholdende forslag til rammer for den videre budgetlægning – herunder rammer for udvidelse/omstilling/reduktion i de enkelte finansieringskredsløb
24. juni	Forretningsudvalget behandler forslag til overordnet budgetforslag: • rammer for sektorenes budgetlægning henover sommeren frem til Forretningsudvalgets 1. behandling af budgetforslag 2009 • Overholdelse af Økonomiaftalens forudsætninger vedr. drifts og anlægsudgifter i 2009 • Omstillings- og sparekrav fordelt på sektorer • Eventuelle forslag til om ændringer af grund- og udviklingsbidrag,
25. juni – 29. august	Sektorer og administration udarbejder forslag til konkretisering af omstillings- og sparekrav. Forslagene drøftes med de berørte MEDudvalg med henblik på disses afgivelse af eventuelle høringssvar.
12. august	Forretningsudvalget 1. behandler budgetforslag 2009 inklusiv indarbejdede DUT-reguleringer og afgiver indstilling til Regionsrådet.

24. august	Regionsrådets 1. behandling af budgetforslag 2009
29. august	Kontaktudvalget mellem Region Midtjylland og kommunerne i regionen drøfter endeligt forslag til kommunernes grund- og udviklingsbidrag.
8. september	Materiale med forslag til konkretisering af budgetrammer (realvækst, besparelser eller omplaceringer) og høringssvar udsendes til Regionsrådet.
Senest 10. september	Kommunerne meddeler deres endelige stillingtagen vedrørende grund- og udviklingsbidrag til regionen.
15. september	Politiske forligsdrøftelser – "*hvortil forelægger konkretisering af nødvendige tiltag*, inkl. behandlingen i MED-systemet"
16. september	Forretningsudvalget behandler ændringsforslag til budgetforslaget. (2. behandling)
24. september	Regionsrådet behandler ændringsforslag til budgetforslag og vedtager budget 2009. (2. behandling)

Behandling af budgetforslaget og de dertil hørende tiltag i de relevante MED-foraer er inden for de rammer for den regionale budgetlægning, som er fastlagt i Budget- og Regnskabssystemet for Regioner, under et tidsmæssigt pres. Et pres som for processen vedrørende budget 2009 ikke bliver mindre af de nødvendige tiltag for 2008 og 2009, som skal indeholdes i budget-lægningen. En god proces omkring behandlingen i MED-foraerne vil fordre en betydelig fleksibilitet, og i visse tilfælde eventuelt bemyndigelse af formandskaberne til at afgive høringssvar.

MED-systemets inddragelse i processen omkring forslaget til budget 2009 foreslås tilrettelagt indenfor de nedenfor viste tidsrammer.

Forslag til tidsramme for behandling i MED-foraer.

19-20. juni	Døgnseminar Regions-MED – Orientering med udgangspunkt i direktionens indstilling til Forretningsudvalgets møde den 24. juni 2008
24. juni	Forretningsudvalget godkendelse af budgetrammer for den videre budgetlægning og tilhørende forudsætninger udsendes ledelsesområderne med henblik på høring i hoved-MEDudvalgene.
25. juni – 29. august	Der foregår høring i relevante lokal Medudvalg i relation til udarbejdelsen af konkretisering af de enkelte elementer i budgetrammerne, herunder naturligvis eventuelle besparelses- og omplaceringsforslag.
29. august	Deadline for eventuelle høringsvar.
Ca. 5. september	Høring i Hoved-MED / Regions-MED parallelt med udsendelse til politiske forligsdrøftelser
11. september	Deadline for eventuelle høringssvar fra Hoved-MED / RegionsMED.
12. september	Eventuelle MED-udtalelser fremsendes til Forretningsudvalg/Regionsråd

4. Grundlæggende forudsætninger for budgetlægningen 2009 – Sundhedsområdet - Økonomiaftale og nødvendige tiltag

4.1 Indledning

Den 14. juni 2008 indgik regeringen og Danske Regioner aftale om regionernes økonomi for 2009.

Aftalen rummer udover rammerne for 2009 flere elementer af efterregulering, som vedrører den økonomiske situation i 2008.

I Økonomiaftalen for 2009 er der en realvækst for sundhedsområdet i budget 2009 på 1.800 mio. kr. Region Midtjyllands andel heraf er 382 mio. kr.

Økonomiaftalen rummer desuden en regulering af økonomien for 2008, hvor der indgår rammer vedrørende kræfthandlingsplan og kommunal medfinansiering. Desuden er der regulering vedrørende medicingaranti for 2007 og 2008. Region Midtjyllands andel er i alt 130 mio. kr.

Den tilførelse af midler, som jf. Økonomiaftalen vil ske til i henholdsvis 2008 og 2009, er imidlertid ikke tilstrækkelig i forhold til de ubalancer, som Region Midtjylland har i økonomien i 2008, og som der forventes i budget 2009 jf. det pres, der er på regionens økonomi, som følger af en række svært afviselige merudgifter. Denne situation indebærer, at det er nødvendigt at iværksætte en række tiltag for at sikre en mere varig balance i regionens økonomi.

I de efterfølgende afsnit beskrives:

4.2 Økonomiaftale 2009 – De væsentligste principper og økonomiske rammer er beskrevet i dagsordenspunktets sagsfremstilling og indstillinger. Afsnit 4.2 giver blot en mere udførlig beskrivelse af økonomiaftalen og konsekvenserne for Region Midtjylland.

4.3 Regionens økonomiske situation – ubalancer i 2008 og svært afviselige merudgifter 2009. Afsnittet samler op på de svært afviselige udgifter på somatiske område, som Regionsrådet fik forelagt den 21. maj 2008, samt en tilsvarende opgørelse for psykiatrien over svært afviselige udgifter. Sidstnævnte er udførligt beskrevet i vedlagt notat.

4.4 Forslag til nødvendige tiltag for at opnå økonomisk balance i 2008 og 2009.

4.2 Økonomiaftale 2009

I Økonomiaftalen for 2009 er det aftalt, at den samlede totalbalance for regionernes sundhedsbudgetter i 2009 er 93.978 mio. kr. fordelt med 90.881 mio. kr. i nettodriftsramme (inkl. medicingarantien på 7.660 mio. kr.) og 3.000 mio. kr. til anlæg. Hertil kommer 1.000 mio. kr. til anlæg finansieret af Kvalitetsfonden, så anlægsramme i 2009 i alt er på 4.000 mio. kr.

Med Økonomiaftalen sker samtidigt en række reguleringer for 2008 vedrørende implementeringen af kræfthandlingsplanen, den kommunale medfinansiering og medicingarantierne for 2007 og 2008.

Økonomiaftalen forudsætter en aktivitetsvækst på 3,5 % fra 2008 til 2009.

Aftalen lægger op til en mere afdæmpet udgiftsvækst og en langt højere grad af rammestyring end tidligere aftaler.

I lyset af de udfordringer som regionerne står overfor i kølvandet på forårets overenskomst konflikt rummer Økonomiaftalen en række tiltag, som skal sikre en målrettet indsats for at overvinde konfliktens konsekvenser.

- Regeringen vil søge tilslutning til at suspendere det udvidede frie sygehusvalg frem til 1. juli 2009, hvor det automatisk genindføres. Regionerne forpligtes i denne forbindelse til at anvende den private kapacitet, der derved frigives.
- De statslige aktivitetspuljer for 2008 er aftalt konverteret til bloktilskud, da grundlaget med konflikten er forrykket væsentligt. Dette indebærer, at der ikke bliver tale om tilbagebetaling fra aktivitetspuljerne for eventuel mindreaktivitet i 2008.
- Udgangspunktet for aktivitetspuljerne i 2009 for den enkelte region vil være den faktiske aktivitet i 2008.
- Implementeringen af Den Danske Kvalitetsmodel i sygehusvæsnet er udskudt til til 2010, idet der er enighed om sikre mest mulig fagligt personale til patientbehandlingen.

Konsekvenserne af de nævnte aftalepunkter, jf. overenskomstkonflikten, for Region Midtjylland vurderes nærmere i afsnit 4.3

I Økonomiaftalen er det i øvrigt aftalt:

- at udredningsarbejdet vedrørende regionernes gæld videreføres og forventes afsluttet med udgangen af 2008.
- at Finansieringsudvalget gennemfører en analyse og vurdering af de eksisterende socioøkonomiske kriterier, der indgår i fordelingen af bloktilskuddet til regionernes sundhedsområde. Finansieringsudvalget kan på denne baggrund foreslå ændringer til fordelingsmodellen. Eventuelle tilpasninger skal som udgangspunkt ikke have større byrdefordelingsmæssige konsekvenser. Arbejdet færdiggøres i foråret 2009.

I Økonomiaftalen er der endvidere sat fokus på en række områder. Disse er bl.a.:

- Indsatsen overfor kræft (pakkeforløb), pakkeforløb for livstruende hjertesygdomme, kroniske syge og familieambulatorier
- Styrket ressourceanvendelse og styringsmuligheder ved afbureaukratisering, bedre indkøb, effektivere administration, mindre spild af medicin, kortlægning af prisfastsættelsen på lægemidler, mulighed for bedre udnyttelse af apparatur mv.
- DRG-systemet sendes til serviceeftersyn med henblik på forenkling og mere sammenlignelige og gennemsnitlige opgørelser.

Flere af fokusområderne er udløbere af treparts- og kvalitetsreforminitiativerne og indgår samtidig i finansloven for 2008. Finansloven rummer til flere af indsatsområderne økonomiske midler, bl.a. treparts- og kvalitetsrefomen 162 mio. kr. i 2008 og 375 mio. kr. i 2009. Region Midtjyllands andel af disse midler vil i lighed med andre midler, som er udløst af ændringer i love og cirkulærer blive udmeldt til regionen i DUT-reguleringen (Det Udvidede totalrammeprincip), som foreligger ultimo juni.

De reguleringer, som følger af DUT, vil administrativt blive bearbejdet indarbejdet i sektorenes budgetrammerne (somatik/behandlingspsykiatri/fælles formål) i budgetforslaget til 1. behandlingen i august.

Der er i statslig regi afsat en ramme på 3 mia. kr. i perioden 2009 til 2015, som anvendes til modernisering af den offentlige sektor og projekter der frigiver mere tid til borgernær service. Det forventes, at væsentlige sundheds-it projekter kan finansieres helt/delvist af puljen, herunder EPJ.

4.2.1 Driftsrammen 2009 samt reguleringer vedr. 2008

Økonomiaftalen giver mulighed for et samlet løft i aktiviteten på sundhedsområdet for 2009 på 1.800 mio. kr. Region Midtjyllands andel heraf er 382 mio. kr.

De løft, som er aftalt i økonomiaftalen, vedrører det somatiske område. Der er således ikke aftalt realvækst for det psykiatriske område. Økonomiaftalen henviser til satspuljeaftalen for 2008, hvori der afsættes 488 mio. kr. over 4 år til gradvis at udføre en udvidet udrednings- og behandlingsret i børne- og ungdomspsykiatrien.

Aftalen forudsætter en produktivitetsforbedring på 2 %, hvortil kommer 0,5 % i kraft af bedre indkøb og effektivere administration m.v.

Økonomiaftale for 2009 - Finansieringskredsløbet for Sundhed		
Mio. kr.	**Landstal**	**Region Midtjylland (1)**
Totale balance	**93.978**	**20.060**
Realvækst		
- Aktivitetsstigning	785	166
- Sygehusmedicin	400	85
- DMCG	20	4
- Øvrige Sygehus udgifter	120	25
- Sygesikringsmedicin	310	66
- Øvrig sygesikring	240	51
- Kræftbehandling (løft 2008 ->2009)	175	37
- Effektiviseringspotentiale	-250	-53
I alt	**1.800**	**381**

(1) Region Midtjyllands andel er jf. fordelingsnøglen 21,21 %

Det samlede løft på 1.800 mio. kr. består af:

- et løft på sygehusområdet på 1.325 mio. kr. – aktivitetsstigning, øgede sygehusmedicinudgifter og DMCG (forskning og udvikling vedr. infrastruktur for klinisk kræftforskning) og øgede øvrige sygehusudgifter.
- Et løft på sygesikringsområdet på 550 mio. kr. – sygesikringsmedicin og øvrig sygesikring.
- En videreførelse af 2008-løftet på 175 mio. kr. vedr. kræftbehandling

Den samlede værdi af ovennævnte elementer i udgiftsrammen er 2.050 mio. kr., mens det samlede løft er angivet til 1.800 mio. kr. Årsagen hertil er, at der er aftalt et

effektiviseringspotentiale i regionerne via bedre indkøb og effektivere administration, som vil tilvejebringe et råderum på 250 mio. kr.

Region Midtjyllands andel af det samlede løft i 2009 er 381 mio. kr.

I Økonomiaftalen for 2009 er der endvidere foretaget en række reguleringer for 2008.

Økonomiaftale for 2009 - Rammeløft 2008 Finansieringskredsløbet for Sundhed		
Mio. kr.	**Landstal**	**Region MidtJylland**
Totale balance	**614**	**130**
Del-elementer		
- Kræftbehandling	175	37
- Reg. vedr. kommunal medfinans.	300	64
- Endelig reg. Medicingaranti 2008	85	18
- Foreløbig reg. Medicin 2008	54	11
I alt	**614**	**130**

Det samlede rammeløft for 2008 på 614 mio. kr. er sammensat af:

- Et løft på 175 mio. kr. til finansiering af den aftale om implementering af pakkeløsninger i kræftbehandlingen med henblik på at sikre kræftpatienter akutbehandling, som Regeringen og Danske Regioner indgik 12. oktober 2007.
- Rammeløftet på 300 mio. kr. for 2008 som regulerer regionerne for manglende kommunal medfinansiering. Den aftalte ramme vedrører kun 2008, idet der aftalt en nærmere vurdering og eventuel midtvejsregulering for 2009 i forbindelse med Økonomiaftaleforhandlinger for 2010.
  Den aftalte midtvejsregulering indebærer, at regionerne i budgetlægningen kan forudsætte en kommunal medfinansiering på aftaleniveau (jf. finansieringstabellen ovenfor).
- En regulering på i alt 139 mio. kr., som udgør dels den endelige regulering i medfør af medicingarantien for 2007 samt en midtvejsregulering for medicingarantien for 2008. Midtvejsregulering for medicingarantien 2008 er sket på et grundlag, som er reguleret for ændringerne i sundhedsloven (ændrede beløbsgrænser for medicintilskud, reguleringsmekanisme og regler om tilskud til vacciner). Ændringerne i sundhedsloven indebærer lavere udgifter for regionerne, hvilket dog forventes modsvaret af en negativ post i DUT-reguleringen.

For Region Midtjylland er den samlede regulering for 2008 i alt 130 mio. kr.

4.2.2 Anlægsrammen 2009

Økonomiaftalen fastlægger en anlægsramme for regionerne i 2009 på 3.000 mio. kr. finansieret inden for aftalens samlede balance. Herudover er der tilført 1.000 mio. kr. finansieret af Kvalitetsfonden. Mens de 3.000 mio. kr. vil blive fordelt i regionerne efter fordelingsnøglen, vil de 1.000 mio. kr. blive udmøntet til regionerne på grundlag af konkrete ansøgninger.

Region Midtjyllands andel af anlægsrammen i 2009 er 636 mio. kr. Til sammenligning var anlægsrammen i 2008 på 592 mio. kr. Såfremt Region Midtjylland får en andel af Kvalitetsfondens 1.000 mio. kr. svarende til fordelingsnøglen er dette 212 mio. kr. Regionens andel kan dog formodes at blive større, da regionen er relativ langt fremme med planlægningen af ny sygehusstruktur.

Økonomiaftalen fastlægger endvidere processen for udmøntning af de første 15 mia. kr. af de i alt 25 mia. kr., som er afsat i Kvalitetsfonden til investeringer i en moderne sygehusstruktur i perioden 2009-2018. De første 15 mia. kr. vil blive udmøntet efter følgende køreplan:

- Ekspertpanelet afgiver november 2008 indstilling til regeringen om, hvorvidt regionernes større strukturelle anlægsprojekter lever op til principperne for en moderne og sammenhængende sygehusstruktur.
- Regeringen udmelder 1. februar 2009, efter drøftelse med Danske Regioner, en samlet tilsagnsramme til de enkelte regioner.
- Fra 1. februar detaljerer og kvalificerer regionerne de konkrete projekter på baggrund af den udmeldte tilsagnsramme. Projekterne forelægges ekspertpanelet i en løbende proces, som indstiller til regeringen, hvilke projekter der lever op til kravene om en moderne sygehusstruktur.
- Regeringen giver efter drøftelse med Danske Regioner et tilsagn om midler til konkrete investeringsprojekter.

4.2.3 Finansieringen af drifts- og anlægsrammen

Forudsætningerne omkring finansieringen af Økonomiaftalen for 2009 er vist i nedenstående tabel, hvoraf fremgår den forudsatte finansiering på den samlede aftale og de tilsvarende tal for Region Midtjylland.

Finansiering - Sundhedskredsløbet		
Mio. kr.	**Landsplan**	**RM**
A. Bloktilskud fra staten	74.536	15.807
B. Kommunale grundbidrag	6.454	1.461
C. Aktivitetsbidrag, stat	2.538	538
D. Aktivitetsbidrag, kommuner	10.435	2.253
E. Øvrige / Overgangsordning	15	-41
Finansielle indtægter i alt	**93.978**	**20.019**
F. Lånefinansiering	0	41
Aftalens finansieringsgrundlag i alt	**93.978**	**20.060**

Ad A: Bloktilskud fra staten for 2009 er fastlagt til 74.536 mio. kr. på landsplan. Region Midtjyllands andel er 21,21 % svarende til 15.807 mio. kr.

Ad B: Kommunale grundbidrag på sundhedsområdet blev i 2007 ved lov fastsat til 1.102 kr. pr. indbygger. For 2009 vil pris- og lønreguleringen indebære, at udgangspunktet for regionernes bidragsfastsættelse vil være et grundbidrag på 1.175 kr. pr. indbygger.

Ad C: Aktivitetsbidrag, stat udgør i alt på landsplan 2.538 mio. kr., heraf er Region Midtjyllands andel i alt 538 mio. kr. De statslige aktivitetsbidrag er knyttet til det aftalte aktivitetsniveau, så der ikke ydes bidrag til meraktivitet udover aftaleniveau (pulje med loft).

Ad D: Aktivitetsbidrag, kommuner er i forhold til det aftalte aktivitetsniveau beregnet til 10.435 mio. kr., heraf udgør Region Midtjyllands andel 2.253 mio. kr. Det kommunale aktivitetsbidrag er modsat det statslige bidrag uden loft.

Ad E: Overgangsordningen er etableret i forbindelse med strukturreformen med henblik på over perioden 2007-2011 at sikre en glidende udfasningen af de byrdefordelingsmæssige tab/gevinster i de 5 regioner ved den nye bloktilskudsfordeling. Med overgangsordningen, som aftrappes med 1/6 pr. år, tilstræbtes, at regionerne skulle have en årrække til en glidende tilpasning af deres serviceniveauer.

Økonomiaftalen for 2009 giver Region Midtjylland mulighed for at øge udgiftsniveauet med 191 mio. kr. Herudover tilføres Region Midtjylland 64 mio. kr. i forbindelse med nedtrapning af overgangsordningen i bloktilskuddet. Region Midtjylland får dermed tilført ekstra 255 mio. kr.

Økonomiaftalerne for 2008 og 2009 giver den ansvarlige minister adgang til at give en særlig lånedispensation ved likviditetsproblemer i de enkelte regioner. Det forventes, at Region Midtjylland får dispensation til at øge låneoptaget til finansiering af merudgifter i 2007 og 2008 svarende til de beløb, der ligger i overgangsordningen, og at dette lån indgår i det videre arbejde med vurderingen af regionernes gæld, som forventes afsluttet i efteråret 2008.

Ad F: Der er ikke forudsat lån, som del af finansieringen af Økonomiaftalens balance.

I forlængelse af økonomiaftalen for 2008 blev der igangsat et udredningsarbejde vedrørende regionernes gæld med deltagelse af Danske Regioner, Velfærdsministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse samt Finansministeriet. Dette arbejde videreføres og forventes afsluttet inden udgangen af 2008. Velfærdsministeren har mulighed for at give særlig lånedispensation ved likviditetsproblemer i enkelte regioner.

Endvidere kan der i overensstemmelse med de økonomiske forudsætninger for aftalen ved dispensation gives mulighed for refinansiering af afdrag i 2009.

4.3 Den økonomiske ubalance 2008 og svært afviselige merudgifter i budget 2009

Den seneste status for regionens økonomiske situation for 2008 findes i Økonomi- og aktivitetsrapporten pr. 30. april 2008, som har været behandlet i Forretningsudvalget den 10. juni 2008 og Regionsrådet den 18. juni 2008.

Endvidere har Regionsrådet den 21. maj 2008 fået forelagt administrationens vurdering af de svært afviselige merudgifter, som der i forhold til budget 2009 forventedes på det somatiske sundhedsområde. Efterfølgende er der udarbejdet en tilsvarende vurdering af de svært afviselige merudgifter 2009 for det behandlingspsykiatriske. (Notater vedr. ”Somatik Svært afviselige merudgifter 2009” og ” Psykiatri Svært afviselige merudgifter” er vedlagt)

Nedenstående tabel 4.1 giver en samlet fremstilling af de økonomiske problemstillinger.

Tabel 4.1 Drift – Merudgift 2008 og Svært afviselige merudgifter 2009

Drift - Sundhedsområdet	Behandlings-psykiatri	Somatik	Kommunal med-finansiering	Admini-stration	I alt
Merudgifter 2008	-	793	27	-	820
Svært afviselige merudgifter 2009	22	982	-	-	1.004
I alt	**22**	**1.775**	**27**	**0**	**1.824**

Den økonomiske problemstilling i 2008 på i alt 820 mio. kr. består dels en mindre kommunal aktivitetsbetaling for genoptræning under indlæggelse på 27 mio. kr. samt forventede merudgifter i driftsbudgettet på det somatiske område på i alt 793 mio. kr.

Den beskrevne vurdering af merudgifter 2008 har været drøftet i Regionsrådet den 18. juni 2008 ved behandlingen af Økonomi- og aktivitetsrapporten pr. 30. april 2008. Økonomi- og aktivitetsrapporten indeholder en detaljeret beskrivelse af merudgifterne.

Forretningsudvalget og Regionsrådet drøftede henholdsvis den 13. og 21. maj 2008 den foreløbige vurdering af de svært afviselige merudgifter i budget 2009 for det somatiske område. Merudgifterne er opgjort til i alt 982 mio. kr., som nærmere beskrevet i vedlagte notat.

Der er nu for det psykiatriske område udarbejdet en tilsvarende vurdering for de svært afviselige merudgifter i 2009. De samlede merudgifter, som er nærmere beskrevne i vedlagte notat er vurderet til i alt 22 mio. kr.

Vedrørende det administrative område er den foreløbige forventning, at der ikke er svært afviselige merudgifter i 2009. Vurdering er eksklusiv IT-området, hvor der er et betydeligt udgiftspres. IT-området bliver fortsat undersøgt og vurderet, og resultatet vil blive forlagt senere.

Den samlede økonomiske ubalance i forhold til Budget 2009 består af dels de merudgifter, som videreføres i ubalancen for 2008 samt de svært afviselige merudgifter, som vil komme til i 2009. Med afsæt i ovenstående elementer er den samlede ubalance for 2009 i alt 1.824 mio. kr.

På basis af regnskab 2007 har administrationen udarbejdet en nøgletalsanalyse af regnskab 2007. Tallene viser, at udgiftsniveauet i Region Midtjylland målt pr. indbygger svarer til 87 % af landsgennemsnittet på psykiatriområdet, de somatiske hospitaler på 95 % af landsgennemsnittet og primær sundhed på 96 % af landsgennemsnittet.

For de udgiftsområder, som indgår i analysen, er der ingen indikation af, at Region Midtjylland skulle have et særligt højt udgiftsniveau.

4.4 Forslag til nødvendige tiltag for at opnå økonomisk balance i 2008 og 2009

De ovenfor beskrevne ubalancer i sundhedsområdets økonomi kan, som omtalt tidligere ikke håndteres med den tilførelse af midler, som er sket med den netop indgåede økonomiaftale. Det vil derfor være nødvendigt med yderligere tiltag, som reducerer regionens udgifter.

I nedenstående tabel er vist et forslag til en samlet handleplan for afviklingen af de økonomiske ubalancer. Forslaget til handleplan rummer såvel den yderligere finansiering, der følger af økonomiaftalen, som andre nødvendige tiltag (besparelser). De enkelte elementer i handleplanen er beskrevet i de følgende afsnit.

	2008	2009
Mio. kr.		
(1) Ubalance	**820**	**1.824**
Finansiering		
A. Overgangsordningen	255	255
B. Økonomiaftale (rammeløft)		381
C. Regulering 2008	150	92
(2) Finansiering I alt	**385**	**728**
Nødvendige tiltag		
D. Nødvendige tiltag Somatik	420	1.051
E. Nødvendige tiltag psykiatri	10	30
F. Nødvendige tiltag administration	5	15
(3) Nødvendige tiltag I alt	**435**	**1.096**
(4) I alt (2+3)	**820**	**1.824**
Balance (1-4)	**0**	**0**

Ad A: Overgangsordningen

Økonomiaftalen for 2009 giver Region Midtjylland mulighed for at øge udgiftsniveauet med 191 mio. kr. Herudover tilføres Region Midtjylland 64 mio. kr. i forbindelse med nedtrapning af overgangsordningen i bloktilskuddet. Region Midtjylland får dermed tilført ekstra 255 mio. kr.

Økonomiaftalerne for 2008 og 2009 giver den ansvarlige minister adgang til at give en særlig lånedispensation ved likviditetsproblemer i de enkelte regioner. Det forventes, at Region Midtjylland får dispensation til at øge låneoptaget til finansiering af merudgifter i 2007 og 2008 svarende til de beløb, der ligger i overgangsordningen, og at dette lån indgår i det videre arbejde med vurderingen af regionernes gæld, som forventes afsluttet i efteråret 2008.

Ad B: Økonomiaftale

Økonomiaftalen indebærer løft på 381 mio. kr. for 2009.

Ad C: Regulering 2008

Økonomiaftalen medfører et løft for 2008 på i alt 130 mio. kr. I 2009 medfører reguleringerne (medicingaranti og kommunalmedfinansiering) et de facto løft på 92 mio. kr. Den "afledte effekt" af reguleringerne er en nettovirkning. Reguleringen vil blive mere specificeret indarbejdet i budgetforslaget.

Ad D <u>Nødvendige tiltag somatik</u>
De planlagte rammer for tiltag på 420 mio. kr. i 2008 og 1.051 mio. kr. i 2009 er sammensat af en række forskellige tiltag, som vist i nedenstående tabel.

mio. kr.	Midtvejsregulering i 2008	Økonomiaftale 2009
Budgetproblem efter økonomiaftalen	**420**	**1051**
Engangsbesparelse som følge af konflikt, netto	-300	
Akut kræft	37	37
Rammebesparelse på hospitaler	-100	-400
Omlægning akutfunktion i Silkeborg		-20
Rammebesparelse på Fælles områder	-50	-50
Rammebesparelse på Primær Sundhed		-10
Aktivitetsforudsætninger i økonomiaftalen		-100
Netto opdrift til svært afviselige udgifter reduceres		-500
Balance i alt	**7**	**8**

Indholdet af ovenstående tiltag er uddybet i vedlagte "Notat om Håndtering af sparekrav på sundhedsområdet 2008 og 2009".

Ad E: <u>Nødvendige tiltag psykiatri</u>
De planlagte rammer for tiltag på 10 mio. kr. i 2008 og 30 mio. kr. i 2009 er sammensat af en række forskellige tiltag, som vist i nedenstående tabel.

	2008	2009	Pct. af budget
i. Rammebesparelse	4,0	12	
ii. Strukturelle besparelse (evt. opsplit)	6,0	18	
iii. I alt	**10,0**	**30**	**2,50%**

De foreslåede besparelser sker inden for rammerne af psykiatriplanen.

De nærmere rammer for besparelserne er beskrevet i vedlagte "Notat om nødvendige tiltag behandlingspsykiatrien".

Ad F: <u>Nødvendige tiltag administration</u>
Den foreslåede ramme for reduktion i de administrative udgifter er på henholdsvis 5 mio. kr. i 2008 og 15 mio. kr. i 2009.

	2008	2009	Pct. af budget (1)
- heraf Sundhedsstab	1,5	4,5	
- Psykiatristabe	0,1	0,2	
- Børn- og unge beh.	0,1	0,3	
- Fælles stabe	3,3	10,0	
i. Besparelse	**5,0**	**15,0**	4,4%

(1) Besparelsesprocenten er beregnet på basis af den variable del af budget: Dvs. ekskl. den faste del af budgettet, som der ikke kan spares på, hvilket er udgifter som er uafhængige af aktiviteten, kontingent til Danske Regioner, udgifter bundet til kontrakter eller lejeaftaler m.v.

Konkretiseringen til forslag om besparelser inden for det administrative område vil ske ud fra en vurdering af muligheder for udgiftsreduktion og effektiviseringer. Sidstnævnte blandt andet med afsæt i resultaterne fra den igangværende organisationsevaluering.

4.5 Investeringsrammen 2009

Som det fremgik i ovenstående afsnit 4.2 indeholder Økonomiaftalen for 2009 en samlet anlægsramme på 4.000 mio. kr. Heraf finansieres 1.000 mio. kr. i 2009 af Kvalitetsfonden, som skal bidrage til en modernisering og oprustning af dansk sygehusvæsen i de kommende år, med fokus på kvalitets i patientbehandlingen og effektiv ressourceanvendelse.

Region Midtjyllands andel af den almindelige anlægsramme udgør i 2009 jf. Økonomiaftalen 636 mio. kr., hvortil kommer de midler regionen kan få fra Kvalitetsfonden.

Det skal bemærkes, at denne samlede anlægsramme fra 2009 også skal medgå til at finansiere medicoteknisk udstyr, som i de sidste 2 år, har været finansieret via lånerammer.

I nedenstående tabel fremgår Økonomiaftalens finansieringsgrundlag på anlægsområdet. Det er forudsat i perioden, at der er en anlægsfinansiering fra bloktilskuddet, svarende til niveauet i 2008. Finansieringsgrundlaget er stillet op overfor det forventede anlægsniveau i regionen.

Der er forudsat en videreførelse af den i 2008 afsatte rammebevilling til medicoteknisk udstyr.

Herudover er der oplyst allerede besluttede anlægsprojekter samt opgjorte presserende anlægsprojekter, som redegjort for tidligere i Investeringsplanen for Region Midtjylland. Endvidere er udgifter til Fase 0 projekterne oplyst. Fase 0 projekterne forventes finansieret igennem ansøgningerne til ekspertpanelet vedr. sygehusinvesteringer, men som i første omgang finansieres af regionen.

Det bemærkes, at samtlige beløb er i P/L-2009-niveau = Byggeomkostningsindeks = 127,0.

Samlet anlægsramme og anlægsudgifter m.v. 2008 - 2012

(I P/L-2009-niveau =Byggeomkostningsindeks = 127,0)

mio. kr., P/L 2009, BOI=127,0	2008 1)	2009	2010	2011	2012
Anlægsramme inkl. medicoteknik					
Anlægsramme Økonomiaftaler	403,1	636,0	636,0	636,0	636,0
Kvalitetsreform	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Låneramme til medicoteknik jf. Økonomiaftaler	191,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yderligere til medicoteknik	66,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekstra finansiering, herunder lånedisp.	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anlægsbudget inkl. medikoteknik	**760,9**	**636,0**	**636,0**	**636,0**	**636,0**
Medikoteknik:					
Rammebevilling til medicoteknik	**257,8**	**267,7**	**267,7**	**267,7**	**267,7**
Øvrige anlægsudgifter:					
Besluttede anlægsprojekter	329,5	104,1	21,0	0,0	0,0
somatik	324,5	104,1	21,0	0,0	0,0
behandlingspsykiatri	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Presserende anlægsprojekter	113,4	88,5	79,1	19,4	19,4
somatik	99,7	69,1	59,7	0,0	0,0
behandlingspsykiatri	13,7	19,4	19,4	19,4	19,4
Vedligeholdelse 3)	46,7	54,1	54,1	54,1	54,1
Reserver/uforudsete anlægsudgifter 4)	12,6	67,5	67,5	67,5	67,5
Alm. anlægsudgifter i alt	**502,2**	**314,1**	**221,7**	**141,0**	**141,0**
Fase 0 projekter:					
Fase 0 projekter	367,2	821,4	0,0	0,0	0,0
somatik	367,2	821,4	0,0	0,0	0,0
behandlingspsykiatri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fase 0 udgifter i alt	**367,2**	**821,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Samlet anlæg	**1.127,2**	**1.403,2**	**489,4**	**408,7**	**408,7**
Disponibel	**-366,3**	**-767,2**	**146,6**	**227,3**	**227,3**

1) Rådighedsbeløbene for 2008 er fastholdt i budget 2008 P/L-niveau, Byggeomkostningsindeks 122,7

2) Der er ikke indregnet midler fra Kvalitetsfonden

3) Vedligeholdelse i 2008 er fastsat til restbeløbet på rammen pr. 21.5.2008

4) Reserver i 2008 er fastsat til restbeløbet af reserven pr. 21.5 2008

Der forslås følgende:

Rammebevilling til medicoteknisk udstyr
Der foreslås afsat en rammebevilling til medicoteknisk udstyr på 267,7 mio. kr. Det svarer til en ramme som i 2008.

Øvrige anlægsudgifter

Herefter fremgår tallene for de af Regionsrådet allerede *besluttede anlægsprojekter* med rådighedsbeløb i perioden 2008 – 2012. Det fremgår, at der er allerede besluttede anlægsprojekter for 329,5 mio. kr. i 2008 og 104,1 mio. kr. i 2009.

Ligeledes er oplyst de *presserende anlægsprojekter* i forbindelse med arbejdstilsynspåbud og andre driftsnødvendige projekter. Projekterne er ikke er endeligt vedtagne, men udgør i 2008 117,8 mio. kr. og i 2009 88,5 mio. kr. Der er eksempelvis tale om renovering af elevatorer, udskiftning af utætte vinduer, renovering af vandforsyning, udskiftning af defekte vandvarmerør mv. Det anses for ganske afgørende, at projekterne igangsættes hurtigst muligt.

Det skal særligt bemærkes, at anlægsinvesteringer i retspsykiatrien på 8,0 mio. kr. ikke er indeholdt i oversigten. Region Midtjylland har anmodet Velfærdsministeriet om, at kunne lånefinansiere investeringen. Hvis der ikke gives tilsagn herom, vil projektet skulle indgå i prioriteringen af midlerne til de presserende anlægsinvesteringer.

I relation til Vedligeholdelsespuljer samt Reserver er restbeløbene i puljerne pr. 21.5.2008 oplyst. Der er således et restbeløb til vedligeholdelse på 46,7 mio. kr. imod budgetteret i 2008 51,7 og i reservepuljen et restbeløb på 12,6 mio. kr. imod budgetteret i 2008 65,0 mio. kr. inkl. P/L-reserve. I tabellen er det således forudsat, at forskellen mellem de oprindelige budgetbeløb og restbeløbene er udmøntet i konkrete besluttede anlægsprojekter.

Rådighedsbeløb til *Fase 0 projekter* i forbindelse med de større anlægsprojekter fremgår ligeledes af tabellen. Dvs. et beløb på 381,3 mio. kr. i 2008 og 821,4 mio. kr. i 2009, hvor af de 311,5 mio. kr. er egentlig anlægsarbejder på Det Nye Universitetshospital i Skejby. Samlet er der således Fase 0 projekter m.v. i 2008 og 2009 på i alt 1.188,6 mio. kr.

De større anlægsprojekter kræver særskilt finansiering, men er initialt forudsat, at skulle finansieres af anlægsbudgettet eller alternativt regionens kasse, således at anlægsprojekterne kan igangsættes som planlagt. Det skal bemærkes i relation til Økonomiaftalen, at der ikke er afsat midler i 2008, men at der fra kvalitetsfonden er afsat 1.000 mio. kr. i 2009, hvorfra regionen vil ansøge om midler fra til endelig finansiering af Fase 0 projekterne.

Som det fremgår af ovenstående er der således et meget stort pres på regionens anlægsbudget i 2008 og 2009. Der er således, med de givne forudsætninger, et negativt disponibelt beløb i 2008 på -366,3 mio. kr. og i 2009 på -767,2 mio. kr. Årsagen skyldes primært den initiale finansiering af Fase 0 projekterne. Der er således behov for, at der foretages en nøje prioritering af anlægsprojekterne for at der kan skabes balance på anlægsbudgettet.

Afslutningsvis skal det bemærkes, at hvis der ses bort for Fase 0 projekterne, må der i 2008 forventes balance. I 2009 vil der være et mindre forbrug på 54,2 mio. kr.

Større anlægsprojekter med særligt finansieringsbehov
Region Midtjylland har en række meget store anlægsprojekter. Det drejer sig om indførelse af bl.a. indførelse af akut-kræftbehandling, opgradering til moderne standard, Akutplan, Hospitalsplan, Det Nye Universitetshospital i Skejby og Det Nye Hospital i Vest.

Regionsrådet er tidligere orienteret omkring projekterne. Det er sket bl.a. ved forelæggelse af Investeringsplanen for Region Midtjylland for somatikken og behandlingspsykiatrien.

I nedenstående tabel fremgår de større anlægsinvesteringer med et særligt finansieringsbehov.

Større anlægsinvesteringer med et særligt finansieringsbehov.

mio. kr., P/L 2009 BOI = 127,0	2008 1)	2009	2010	2011	2012	I alt
	Fase 0					
Det Nye Universitetshospital i Århus (brutto):						
Fase 0	135,0	277,3	0,0	0,0	0,0	412,3
I øvrigt		311,5				8.777,8
I alt	135,0	588,8	0,0	0,0	0,0	9.190,1
Akutplan, Hospitalsplan og opgradering (brutto) + Fælles akut i Herning, Viborg, Randers, Horsens og Silkeborg samt Nyt hospital i Vest 2)						
Fase 0	145,2	0,0	0,0	0,0	0,0	145,2
I øvrigt						8.945,2
I alt	145,2	0,0	0,0	0,0	0,0	9.090,4
Akut-kræftbehandling						
Fase 0	87,0	232,6	0,0	0,0	0,0	319,6
I øvrigt						501,8
I alt	87,0	232,6	0,0	0,0	0,0	821,4
Det Nye Universitetshospital i Århus (Psykiatri)						
Fase 0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
I øvrigt						1.610,9
I alt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.610,9
I alt	**367,2**	**821,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**20.712,8**

1) Rådighedsbeløbene for 2008 er fastholdt i budget 2008 P/L-niveau, Byggeomkostningsindeks 122,7
2) Inkl. Psykiatrien Nyt Hospital i Vest

Det fremgår af tabellen, at der er større anlægsprojekter, som kræver særskilt finansiering på i alt 20,7 mia. kr. i p/l-2009-niveau.

Følgende skal bemærkes til ovenstående oversigt over de større anlægsprojekter:

Det Nye Universitetshospital i Århus

Fase 0 indeholder for det første Intensiv afdeling I på Århus Universitetshospital, Skejby, der skal ombygges på grund af et arbejdstilsynspåbud og for at imødekomme fremtidige krav. For

det andet skal Sterilcentralen flyttes, da den etage, hvor den eksisterende Sterilcentral er på, skal inddrages til den ny Intensivafdeling. For det tredje skal Respirationscenter Vest flyttes fra Århus Universitetshospital, Århus Sygehus til Århus Universitetshospital, Skejby. Derudover indgår etablering af fælles akutmodtagelse på Århus Universitetshospital, Århus som en del af fase 0 for DNU.

Akutplan og Hospitalsplan

Akutplanen for Region Midtjylland er vedtaget og indebærer blandt andet, at der skal etableres fælles akutmodtagelse på fem hospitaler i regionen. Det vil have en lang række anlægsmæssige konsekvenser på hospitalerne. Endvidere indebærer Hospitalsplanen en ajourføring af visse specialer og funktioner mellem hospitalerne, og det vil også have en effekt på de fysiske rammer. Samtidig skal der foretages anlægsinvesteringer i Hospitalsenheden Vest, indtil et nyt hospital i Vestjylland står klar, samt investeringer til etablering af en fælles akutmodtagelse på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, der kan fungere indtil DNU er klar til ibrugtagning.

Regionsrådet har ligeledes i Akutplanen besluttet, at der skal opføres et nyt fagligt ambitiøst og attraktivt storhospital i den vestlige del af regionen med fuldt udbygget akutmodtagelse.

Endelig skal der foretages en opgradering til moderne standarder for de områder af hospitalerne, der ikke direkte indgår i hverken Akutplanen eller Hospitalsplanen. Det vil ligeledes indbefatte væsentlige anlægsinvesteringer til f.eks. etablering af ensengsstuer, jvf. også den kommende kvalitetsreform.

Akut-Kræftbehandling

For perioden 2008-2010 står Region Midtjylland over for et samlet investeringsbehov til udstyr og dertil hørende anlæg. Det omfatter en ekstra accelerator i Herning, planlagt udvidelse af kapaciteten i Århus og en fremrykning af udskiftning af acceleratorer i Århus samt indkøb af udstyr og etablering af bygninger i Århus for at imødekomme de stigende behov som følge af mammografiscreening og accelereret kræftbehandling.

Psykiatriplanen og Det Nye Universitetshospital i Skejby

Region midtjylland har med Psykiatriplanen lagt op til at regionen skal have en psykiatri i international klasse. Det kræver en effektiv og faglig stærk organisation, som tager afsæt i den nyeste viden og forskning og udnytter de faglige og økonomiske stordriftsfordele , dannelsen af regionen giver anledning til. Det kræver moderne bygningsmæssige rammer med høj funktionalitet og fysisk nærhed til de somatiske hospitalers diagnostiske faciliteter og eksperter samt fælles akutte modtagelser. Der skal i de kommende år foretages omfattende investeringer i nye hospitaler og modernisering af eksisterende hospitalsbygninger i Region Midtjylland.

Afslutningsvist skal det nævnes, som anført tidligere, at det indtil videre er forudsat, at de anførte Fase 0 projekter initialt finansieres af regionen. Senere skal Fase 0 projekterne finansieres ud af de midler, der søges gennem Ekspertpanelet vedr. sygehusinvesteringer til de nævnte projekter

5. Budgetrammer 2009 på sundhedsområdet

5. 1 Indledning

Som beskrevet i afsnit 4 forudsætter budgetlægningen for 2009 iværksættelse af en række tiltag med henblik på at skaffe den fornødne balance i økonomien i henholdsvis 2008 og 2009.

Identifikation og planlægning af disse tiltag er en dynamisk proces i den forstand, at konkrete tiltag på et udgiftsområde kan have afledte virkninger på tilstødende udgiftsområder. Dette indebærer, at det på nuværende tidspunkt er vanskeligt at fastlægge rammer for den videre budgetlægning på et detaljeret niveau.

De nedenstående budgetrammer rummer derfor en række puljer, som i den videre budgetlægning skal udmøntes på de enkelte bevillingsniveauer, og det skal for god ordens skyld bemærkes, at den ovennævnte dynamik kan medføre mindre justeringer mellem de skitserede budgetrammer.

5.2 Forudsætninger for budgetlægningen

Forudsætningerne for de angivne budgetrammer for 2009 er følgende:

- At der er balance i budget 2008.
- At der budgetteres med balance i budget 2009.
- At der overordnet budgetteres på aftaleniveau, og at der inden for den samlede ramme budgetteres aftalenært, dvs. aftaleniveau med eventuelle tekniske tilpasninger mv.
- At der budgetteres med fordeling af Fælles formål og Administration ved anvendelse af fordelingsnøgle udarbejdet efter samme principper som i budget 2007 og 2008.
- At Udgangspunktet for de tekniske budgetrammer 2009 er budget 2008 korrigeret for bortfald af engangsudgifter/-indtægter, tillægsbevillinger tiltrådt af Foretningsudvalg og/eller Regionsråd, administrationens forslag til budgetneutrale omplaceringer samt endelig en P/L-regulering på Økonomiaftaleniveau.
- At der budgetteres med optagelse af lån jf. oversigten i nedenstående tabel.

5.3 Budgetrammer for sundhed – udspecificering på bevillingsområder/niveauer

Sundhedsområdets driftsbudgetrammer fastlægges jf. budgetvejledning med udgangspunkt i budget 2008. Budget 2008 korrigeres for engangsudgifter/indtægter, ændrede forudsætning omkring lønregulering 2008, og administrationens forslag til budgetneutrale omplaceringer. Der foretages en P/L-regulering på Økonomiaftale-niveau fra 2008- til 2009-niveau med henblik på etablering af en teknisk budgetramme 2009.

Den tekniske budgetramme 2009 korrigeres for økonomiaftalens realvækstelementer, der fordeles på aftaleniveau. For at sikre en budgetlægning på aftaleniveau er der herefter sket en nødvendig tilpasning. Som omtalt i afsnit 4.1 er realvækstelementer og nødvendige tiltag foreløbigt samlet i rammebeløb for de enkelte budgetområder (behandlingspsykiatri, Regionshospitaler inkl. fælles udgifter/indtægter, Medicin og Primær sundhed). De enkelte rammers fordeling på de enkelte bevillingsniveauer hospitaler, distrikter mv.

Forslag til detaljerede budgetrammer for de enkelte bevillingsniveauer er med ovennævnte forhold vedr. ufordelte rammebeløb vist i tabel 5.1.

Tabel 5.1 Forslag til budgetrammer for sundhed

	Budget 2008 (P/L08)	Tekniske ramme 2009 (P/L09)	Øk.aftale realvækst (P/L09)	Svært afviselige merudgifter (P/L09)	Nødvendige tiltag (P/L09)	Budgetramme 2009 (P/L09)
A. Indtægter						
i) Bloktilskud fra staten	14.579,4	**15.175,6**	**626,2**			15.801,8
ii) Kommunale grundbidrag	1.398,0	**1.449,0**	**12,0**			1.461,0
iii) Statsligt aktivitetsbidrag	517,1	**538,3**	**0,0**			538,3
iv) Kommunalt aktivitetsbidrag	2.158,6	**2.237,4**	**15,6**			2.253,0
v) Overgangsordning	-254,7	**-191,0**	**150,0**			-41,0
vi) Kvalitetsfonden			**25,2**			
Indtægter i alt	**18.398,4**	**19.145,6**	**829,0**			**20.013,1**
B. Nettodriftsudgifter						
Psykiatri						
- Behandlingspsykiatri	1.229,2	1.292,3	0,0	22,0	-30,0	1.284,3
Psykiatri i alt	1.229,2	1.292,3	0,0	22,0	-30,0	1.284,3
Somatik						
- Regionshospitaler og fælleskonti	11.665,9	12.216,0	523,2		-1.041,0	
- Medicintilskud	1.657,0	1.650,1	43,0			
- Øvrig sygesikring	2.842,0	2.944,1	73,6		-10,0	
- Sundhedsstab	109,6	115,9			-4,5	
Somatik i alt	16.274,5	16.926,0	639,8	1.802,0	-1.055,5	17.565,8
Øvrig						
- Andel af fælles formål og adm.	398,6	418,5	8,5		-10,5	416,5
Øvrig i alt	398,6	418,5	8,5	0,0	-10,5	416,5
Driftsudgifter i alt	**17.902,4**	**18.636,8**	**648,3**	**1.824,0**	**-1.096,0**	**19.266,6**
C. Anlægsudgifter						
i) Rammebevilling medicoteknik	257,8	268,3		0,0		268,3
ii) Øvrige anlægsudgifter Sundhed	327,7	340,5		0,0		426,4
Reserver/uprioriterede midler	65,0	67,5		0,0		
iii) Anlægsudgifter Psykiatri	5,0	5,2		0,0		5,2
iv) Anlægsudgifter fælles adm.	5,4	5,6		0,0		5,6
Anlægsindtægter				0,0		
Anlægsudgifter i alt	**660,8**	**687,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**705,6**
D. Drifts- & anlægsudgifter i alt	**18.563,2**	**19.324,0**	**648,3**	**1.824,0**	**-1.096,0**	**19.972,2**
E. Finansielle poster						
i) Andel af finansielle indtægter	0,0	0,0				
ii) Andel af afdrag (leasing)	107,6	101,5				101,5
iii) Andel af finans. udgifter (leasing)	10,4	10,4				10,4
iv) Andel af finansielle udgifter	74,0	*101,2*				101,2
v) Andel til afdrag på lån						61,5
Finansielle poster i alt	**192,0**	**213,1**				**274,6**
Årets resultat (A-D-E)	**-356,8**	**-391,5**	**180,7**	**1.824,0**	**-1.096,0**	**-233,7**
F. Låneoptag						
i) Lån medioteknik	191,0	0,0				0,0
ii) Lån overgangsordningen		0,0	41,0			41,0
iii) Lånrenter og leasing	118,0	0,0				111,9
iv) Lån overgns.rente	47,6	0,0				80,8
Låneoptag i alt	**356,6**	0,0	**41,0**			**233,7**
Henlæggelse til kasse (A+F)	**-0,2**	**-391,5**	**221,7**			**0,0**

De tekniske budgetrammer er beregnet jf. ovenstående principper.

Det samlede løft i medfør af den indgåede Økonomiaftale er beregnet til 829 mio. kr., heri indgår en teknisk justering med afsæt i de fastsatte skøn vedrørende medicingarantien.

I dette samlede løft på 829 mio. kr. indgår dog ud over den reelle realvækst en række tekniske omlægninger. Herunder primært omlægningen af anlægsrammen, som tidligere har delvis lånefinansieret (medicoteknisk udstyr), til at være fuld finansieret inden for rammen. Tilsvarende skal løftet også finansiere stigningen i de forudsatte nettorenteudgifter. Det samlede omfang af disse tekniske justeringer er 221 mio. kr.

Den reelle realvækst udgør 382 mio. kr. plus effekten af Region Midtjyllands mulighed for at udvide udgiftsniveauet med 255 mio. kr. (64 + 191 mio. kr.), jf. overgangsordningen. Hertil kommer et mindre teknisk løft vedr. tjenestemandspensioner mv. Der er i alt et realvækstløft på 648 mio. kr., hvoraf 41 mio. kr. er lånefinansieret jf. aftalen vedrørende overgangs-ordningen.

De foreslåede budgetrammer indebærer med det forudsatte låneoptag, at der budgetteres med balance i finansieringskredsløbet for Sundhed i 2009.

Som nævnt indledningsvis, arbejdes der videre med beregninger af de finansielle poster og i relation hertil Økonomiaftalens muligheder for lånefinansiering af disse formål.

6. Finansieringskredsløbet for Regional Udvikling - Grundlæggende forudsætninger og Budgetrammer 2009

6.1 Indledning

Regionens opgaver i forhold til de regionale udviklingsopgaver vedrører erhvervsudvikling, kollektiv trafik, natur og miljø, turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur.

Finansiering af udgifter til regional udvikling aftales i Økonomiaftalen. Finansieringen består af bloktilskud og det kommunale udviklingsbidrag.

Ved budgetlægningen for 2009 forudsættes, at alle udgifter til regional udvikling er håndteret, som en intern omprioritering inden for finansieringskredsløbet for Regional Udvikling.

6.2 Økonomiaftalen for Regional udvikling

Økonomiaftalen for 2009 for regional udvikling indeholder en samlet udgiftsramme for regionerne på 2.414 mio. kr. Region Midtjyllands andel heraf udgør 493 mio. kr. i 2009.
Den samlede balance i Økonomiaftalen er vist i nedenstående tabel.

Økonomiaftale for 2009 - Finansieringskredsløbet for Regional Udvikling		
Mio. kr.	**Totalbalance**	**RM**
Landstal	2.414	493

Økonomiaftalen rummer ingen realvækst for regional udvikling, idet rammerne kun indeholder en pris- og reguleringen fra 2008 til 2009.

Finansiering - Regional Udvikling		
Mio. kr.	**Landsplan**	**RM**
A. Bloktilskud fra staten	1.772	347
B. Kommunale udviklingsbidrag	642,6	145
Aftalens finansieringsgrundlag i alt	**2.414**	**493**

Ad A: Bloktilskuddet fra staten for 2009 er fastlagt til 1.772 mio. Kr. på landsplan. Region Midtjyllands andel er 19,6 % svarende til 347 mio. kr.

Ad B: Det kommunale udviklingsbidrag for regional udvikling blev i 2007 ved lov fastsat til 110 kr. pr. indbygger. For 2009 vil pris- og lønreguleringen indebære, at udgangspunktet for regionernes fastsættelse af bidrag er 117 kr. pr. indbygger. Derved får Region Midtjylland i alt 145 mio. kr. i kommunale udviklingsbidrag i 2009.

6.3 Det økonomiske udgangspunkt for regional udvikling

Efter budgetvejledningen blev forlagt i april 2008, er der nu nedenstående emner som indarbejdes i budgetforslaget:

Optagelse af lån til spormodernisering af Odderbanen og ændring af lånegaranti til anlægstilskud

Der er forudsat, at Region Midtjylland optager et 25-årig lån på 108,9 mio. kr., og yder et tilsvarende anlægstilskud til Midttrafik. Lånet finansieres ved at modregne ydelserne på lånet i det årlige investeringstilskud til Midttrafik. Lånet og finansieringen efterreguleres, når det endelige anlægsregnskab foreligger.

Midttrafiks regnskab 2007, forventningerne til det økonomiske resultat for 2008 og de forventede konsekvenser for Region Midtjyllands udgifter til kollektiv trafik i 2008

Det er forudsat, at Midttrafiks udgifter til regional kollektiv trafik efter 2012 balancerer med Regionens budget til formålet. Der er alene tale om afviklingen af en engangsudgift som samlet udgør 84 mio. kr., heri er forudsat ændringen af det regionale rutenet i 2009, jf. næste punkt. Udgiften afvikles over 4 år, hvor det oparbejdede underskud i 2007 og 2008 fordeles ligeligt. Finansieringen af den kollektive trafik forventes at kunne holdes indenfor det samlede budget for Regional Udvikling for perioden 2007-12.

Ændring af det regionale rutenet i 2009

Region Midtjylland har udarbejdet forslag til gennemførelse af ændringer i det regionale rutenet med virkning fra 2009. Forslaget indebærer nedlæggelse af regionale ruter og strækninger samt effektiviseringer i rutenettet. Forslaget vil på sigt give regionen en årlig besparelse på ca. 43 mio. kr.

Vedtagelse af lov om "dieselafgift"

Loven om "dieselafgift" blev vedtaget den 12. juni 2008. Det forventes at loven vil træde i kraft pr. 1. september i år. Budget for 2008 kan holdes, idet regionen i 2008 kompenseres med et DUT-tilskud og en midlertidig mellemregional udligningsordning der dækker differencen mellem DUT-tilskud og faktisk udgift. Samlet vil der mangle ca. 15 mio.kr. over perioden, som skal indarbejdes i budgettet. I budget 2009 vil den mellemregionale udligningsordning udgøre

ca. 8 mio.kr. mod forudsat 15 mio.kr. I 2010 vil den mellemregionale udligningsordning bortfalde. Der var forudsat 8 mio.kr. i mellemregional udligning. I budget 2008 henstår en allerede udmøntet besparelse på 7,1 mio. kr. vedr. indførelse af dieselafgiften. Besparelsen vil ikke blive anvendt til formålet i 2008, fordi Region Midtjyllands udgift er fuldt ud kompenseret i 2008.

Konklusionen vedrørende de forventede økonomiske konsekvenser for Region Midtjyllands udgifter til kollektiv trafik er, at der for at opnå balance i økonomien forudsættes, at der findes finansiering for merudgifter i størrelsesordenen 100 mio. kr. i alt i årene 2009-12. Finansiering af de 100 mio. kr. er under forudsætning af, at regionsrådet beslutter sig for at gennemføre det fremlagte forslag til effektivisering af det regionale rutenet. Gennemføres effektivise-ringerne ikke i fuldt omfang betyder det, at udgifterne må dækkes ved reduktioner i aktiviteterne andre steder inden for Regional Udvikling.

Herudover indarbejdes der forventede merindtægter vedrørende momsrefusion af udgifter til bustrafik svarende til ca. 3 mio. kr. årligt. Jf. bemærkninger i regnskab 2007.

Den økonomiske ubalance, som ovennævnte indebærer, skal grundlæggende håndteres i finansieringskredsløbet, da der principielt er tale om et "lukket kredsløb", hvor udgiftsniveauet samlet set skal klares inden for den finansiering, som der aftales i Økonomiaftalen (bloktilskud + kommunale udviklingsbidrag).

Håndteringen af de økonomiske ubalancer i forhold til kollektiv trafik forudsættes derfor ved budgetlægningen for 2009 håndteret, som en intern omprioritering inden for finansieringskredsløbet.

6.4 Budgetrammer for regional udvikling

I nedenstående tabel er angivet forslag til budgetrammer for regional udvikling 2009.

Som omtalt i afsnit 6.3 vil det være nødvendigt at foretage en omprioritering i budgetrammerne mellem bevillingsniveauerne i finansieringskredsløbet for regional udvikling.

Grundlaget for denne omprioritering vil være den de tekniske budgetrammer 2009, som vist i nedenstående tabel.

Forslag til budgetrammer (til omprioritering) for regional udvikling

	Budget 2008 (P/L08)	Ændrede forudsætninger	P/L-regulering 2008-2009 4,10%	Tekniske Ramme 2009 (P/L09)	Øk.aftale løft (P/L09)	Budget-ramme 2009 (P/L09)
Indtægter						
i) Bloktilskud fra staten	354,0	-21,3	13,8	**346,7**		346,7
iv) Kommunal udviklingsbidrag	139,2	1,3	5,8	**146,5**		146,5
Indtægter i alt	**493,2**	**-20,0**	**19,6**	**493,2**	**0,0**	**493,2**
Regionaludvikling						
Kollektiv trafik	206,4	-22,0	7,4	191,1		191,1
Erhvervsudvikling	163,9	0,0	6,6	170,9		170,9
Regionaludvikling	47,3	0,1	0,1	49,2		49,2
Miljø	69,5	0,6	2,9	72,9		72,9
Regional udvikling i alt	487,1	-21,3	17,0	484,1	0,0	484,1
Øvrig						
- Andel af fælles formål og adm.	6,0	0,0	0,4	6,5		6,5
- Andel af finansielle udgifter	0,1			2,6		2,6
Øvrig i alt	6,1	0,0	0,4	9,1	0,0	9,1
Driftsudgifter i alt	**493,2**	**-21,3**	**17,3**	**493,2**	**0,0**	**493,2**
Årets resultat	**0,0**	**1,3**	**2,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

De tekniske budgetrammer for regional udvikling er beregnet efter samme principper, som for sundhedsområdet (se evt. uddybende beskrivelse i afsnit 5.2). Hovedprincippet er kort fortalt, at udgangspunktet er det vedtagne budget 2008 korrigeret for eventuelle engangs-udgifter/ -indtægter og eventuelle tillægsbevillinger vedtaget af Forretningsudvalg og/eller Regionsråd efter budgetvedtagelsen. Den tekniske budgetramme rummer endvidere en pris- og lønregulering i henhold til niveauet i Økonomiaftalen.

Udover de ovennævnte korrektioner er der foretaget en korrektion på 23 mio. kr. vedrørende forudsat kompensation i forbindelse med bortfald af refusion af brændstofafgifter. De 23 mio. kr. blev indarbejdet i budget 2008 i forventning om lovens snarlige vedtagelse. Loven blev imidlertid først vedtaget i foråret 2008. Som aftalt i afsnit 6.3 ovenfor vil budget 2008 kunne holdes via en DUT-kompensation på 8 mio. kr. og en midlertidig kommunal udligningsordning på 15 mio. kr., men som nævnt glider de 23 mio. kr. ud af grundlaget for den tekniske budgetramme 2009.

De ovennævnte rammer, hvortil kommer DUT-reguleringer ultimo juni, danner de overordnede budgetrammer for omprioriteringen i regional udviklings fortsatte budgetlægning for 2009.

7. Status for budgetarbejdet på området for social og specialundervisning

7.1 Indledning

Budgetlægning for social- og specialundervisningsområdet er grundlæggende baseret på indholdet af de rammeaftaler, som regionen indgår med de 19 kommuner. Rammeaftalen

fastlægger dels det forventede omfang af kommunernes benyttelse af de regionale tilbud og takststrukturen for de enkelte tilbud.

Dette afsnit redegør kort for det igangværende arbejde – og den fortsatte proces - omkring rammeaftalerne, konsekvensen af den kommunale overtagelse af flere af regionens tilbud, status vedrørende fastlæggelse af principper for takstfastlæggelsen.

7.2. Status for arbejdet med udarbejdelse af ramme aftaler

Den proces, som skal føre til udarbejdelse og endelig indgåelse af rammeaftaler består:

- et forarbejde på administrativt niveau, hvor en administrative styregruppe arbejder med udkast til rammeaftaler. Dette sker på møder den 23. juni 2008 og 11. august 2008, hvor det sigtet på sidste møde at kunne aflevere en fælles indstilling til Kontaktudvalgets møde den 29. august 2008.
- Den enkelte kommune skal indgå rammeaftale senest den 15. oktober 2008.

7.3 Status for den kommunale overtagelse af regionale tilbud fra 2009

Ved udgangen af 2008 udløber kommunernes aftale om ikke at gennemføre væsentlige ændringer i benyttelsen af sociale tilbud i andre kommuner og regionen i 2007 og 2008. Dette har naturligt nok medført en række overvejelser i flere kommuner omkring dels overtagelse af tilbud som hidtil har været drevet af regionen og dels benyttelsen af forskellige tilbud i 2009.

Region Midtjylland har i den forbindelse i foråret fået en række forespørgsler fra kommunerne omkring overtagelse af tilbud.

Det endelige antal kommunale overtagelser i 2009 af regionalt drevne tilbud synes at blive 10 tilbud, hvilket betyder en reduktion i kapaciteten på omkring 190 pladser og 111,6 mio. kr. i nettobudget.

Viborg Kommune:	Søhuset
	Center for Syn og Kommunikation – Viborg afdelingen
	Himmelbjerget Børn og Ungecenter – Rådgivningscentret, Viborg afd.
Randers Kommune:	Paderuphus
Århus Kommune:	Atriumhuset.
	Tuesten Huse
	Center for Syn og Kommunikation – Århus afdelingen
	Himmelbjerget Børn og Ungecenter – Rådgivningscentret, Århus afd.
Favrskov Kommune:	Urbakken
Holstebro Kommune:	Skovvang

På nuværende tidspunkt tilkendegivelser om overtagelser af seks tilbud i 2010, med et samlet budget på 85,0 mio. kr.

I vurderingen af de kommunale overtagelser i 2009 på, som nævnt, 190 pladser og et nettobudget på 111,6 mio. kr. kan det nævnes, at det samlede budget 2008 var 1,2 mia. Den kommunale overtagelse af tilbud har selvfølgelig en række konsekvenser for de direkte involverede på tilbuddene og i de administrative fællesfunktioner, men overordnet er

ændringen i forhold til budget 2009 dog relativ beskeden specielt set i lyset af den ret massive udmelding, som der var fra kommunerne i årets første måneder.

Det endelige omfang af de konsekvenser, som de kommunale overtagelser, indebærer i forhold til det administrative fællesfunktioner, er ikke endelige, idet den samlede tilpasning vil blive påvirket af de igangværende forhandlinger om rammeaftaler.

Region Midtjylland har i sin redegørelse om justeringer og tilpasninger i forbindelse med rammeaftale 2009 tilkendegivet, at der på de specialiserede tilbud generelt til stadighed opleves en efterspørgsel, som ikke kan imødekommes. Med henblik på at varetage det fælles ansvar for at sikre, at de relevante tilbud er til rådighed for borgerne, foreslås det derfor at der sættes en fælles planlægning i gang med henblik på at vurdere, hvorledes, og i hvilken takt, den fremtidige udbygning skal finde sted. På børn og ungeområdet foreslås det, at de overbelægninger, som konstant har fundet sted, konverteres til varige pladser. På voksenområdet, der ikke har mulighed for at arbejde med overbelægning, foreslås en række udvidelser, der vil kunne indgå i den fælles planlægning.

En udvidelse i den kommunale benyttelse af de tilbageværende regionale tilbud vil således virke modsat reduktionen, som følger af den kommunale overtagelse.

Det er dog vurderingen, at der skal ske en tilpasning på det administrative område (stabe og fællesfunktioner).

7.4 Principper og forudsætninger for beregning af de takster på sociale tilbud i 2009

Den administrative styregruppe har drøftet principper og forudsætninger for beregning af taksterne på de sociale tilbud i 2009, og der grundlæggende enighed om, at bevare de principper og forudsætninger, som blev aftalt for 2008.

Der lægges herefter op til nedenstående forudsætninger i takst-sammensætningen:

0,5 % af takstberegningsgrundlaget afsættes til dækning af udviklingsomkostninger.
0,2 % af takstberegningsgrundlaget afsættes til dokumentation af kvalitet.
0,3 % af takstberegningsgrundlaget afsættes til tilsyn.
5,4 % af takstberegningsgrundlaget afsættes til administration.

Taksterne beregnes på baggrund af områdebestemte belægningsprocenter. På tilbud til børn og unge er denne 95 %. På voksenområdet 98 %. For tilbud på krisecentre og forsorgshjem fastsættes belægningsprocenten som gennemsnittet af de to forudgående års belægningsprocent for det enkelte tilbud.

Herudover videreføres muligheden for at indgå abonnements-ordninger, samt princippet om at den andel af over- eller underskud, som ligger ud over +/- 5 %, efterreguleres.

Principperne og forudsætningerne for beregning af taksterne godkendes endeligt i forbindelse med den politiske behandling af Rammeaftale 2009.

7.5 Kort om anlægsbudgettet på social- og specialundervisningsområdet i 2009

I nedenstående orienteres kort om de forventede investeringsaktiviteter vedrørende tilbud på social- og specialundervisningsområdet. Opgørelsen er delt i to, som følge af den særlige finansiering af boformpladser, service- og aktivitetsarealer og almene boliger i form af kreditforeningslån.

Tabel 5.5.1 **Forslag til rådighedsbeløb vedr. projekter under Sociale tilbud og specialundervisning**

			Rådighedsbeløb i 1.000 kr. P/L 2009				
Institution	Projekt	Før 2009	2009	2010	2011	2012	i alt
Voksensocial Bo Horsens	Service- og aktivitetsareal	16.383	-4.970				11.413
Rammebevilling	Bygningsvedligeholdelse	13.530	11.838	11.838	11.838	11.838	60.883
Rammebevilling	Udvikling og omlægning af tilbud	28.188	24.666	24.666	24.666	24.666	126.852
	Heraf udmøntet til:						
	Kildebjergets kostskole	*13.928*					
	Koglen, Etablering af 5 åbne pladser	*1.818*					
	Ulriksdal, Ændring af fysiske rammer	*2.078*					
	Fenrishus, Ny afdeling med 4 dag- og 4 døgnpladser	*2.078*					
	Blåkærgård, Etablering af 4 lejligheder	*5.299*					
	Nørholmkollegiet, Køb af hus til afd. A4	*416*					
	Idavang, Køb og ombyg, af H.C.Ørstedsvej 26, Skive	*8.832*					
	Hinnerup kollegiet, Projektering af om- og	*520*					
	Bo Horsens, oprydning af forurenet byggegrund	*2.598*					
I alt		58.101	31.535	36.504	36.504	36.504	199.148

De afsatte rammebevillinger til "Bygningsvedligeholdelse" og "Udvikling og omlægning af tilbud" er for 2009 og frem forholdsmæssigt reduceret med afsæt i den reduktion i sektorområdets samlede antal kvadrat, som følger af overdragelsen af tilbud til kommunerne fra 2009.

Tabel 5.5.2 **Forslag til rådighedsbeløb vedr. almene boligprojekter under Sociale tilbud og specialun**

			Rådighedsbeløb i 1.000 kr. P/L 2008				
Institution	Projekt	Før 2008	2009	2010	2011	2012	i alt
Almene boligprojekter Bo Horsens	47 almene boliger	60.969	6.147				67.115
I alt		60.969	6.147	0	0	0	67.115

Bo Horsens er eneste igangværende projekt for almene boliger.

8. Fælles formål og administration

Budgettet for Fælles formål og Administration skal fordeles mellem de 3 finansieringskredsløb. Fordelingsnøglen baseres på 2 hovedprincipper; 1. Udgifter der direkte kan henføres til et finansieringskredsløb henføres forlods, 2. Udgifter, der er indirekte, fordeles på de 3 finansieringskredsløb efter bruttobudgetandele.

Da det endelige bruttobudget for socialområdet først kendes endeligt, når rammeaftalerne indgås endeligt senest den 15. oktober 2008, er nedenstående fordeling foretaget på et foreløbigt skøn, som tager hensyn til de i afsnit 7 beskrevne ændringerne i institutionsstrukturen.

Den administrative styregruppe vedrørende rammeaftaler vil udarbejde oplæg om dimensionering og takstfastsættelse af det sociale område. Den administrative styregruppes drøftelser vil danne grundlag for, at der til Forretningsudvalgets 2. behandling af budgetforslaget vil indgå et revideret skøn for socialområdes budget. Herudfra fastsættes en fordelingsnøgle for Fælles formål og administration.

Nedenstående tabel viser forslag til budgetramme for Fælles formål og Administration og dens fordeling på de 3 finansieringskredsløb. Den anvendte fordelingsnøgle er baseret på de ovennævnte budgetrammer for sundhedsområdet og Regional Udvikling samt et foreløbigt skøn for socialområdets budget. Når der beregnes en endelig fordelingsnøgle, kan der forekomme mindre afvigelser.

Det samlede budget forslag er baseret på budget 2008, som er reduceret med engangsudgifter vedrørende regionens etablering (ophør af lejemål og etableringsomkostninger vedr. InfoRM) og forhøjet i medfør af reguleringen af regionens bloktilskud i medfør af ændringen i forudsætningerne for lønudviklingen. Endelig er budgettet korrigeret for engangsudgiften vedrørende afholdelse af valg november 2009.

Ovennævnte danner grundlag for P/L-reguleringen til 2009-niveau, som herefter udgør den tekniske budgetramme for 2009.

Tabel 8.1 Forslag til budgetramme for Fælles formål og administration samt foreløbig fordeling på finansieringskredsløb

	Budget 2008 (P/L-08)	Tekniske Budget (P/L09)	Øk.aftale realvækst (P/L09)	Nødvendige tiltag (P/L09)	Budgetramme 2009 (P/L09)
Fælles formål og administration					
Sundhed (inkl. beh.psykiatri)	398,6	418,5	8,5	-10,5	416,5
Social og specialundervisning	30,6	32,4		-4,2	28,2
Regional udvikling	6,0	6,5			6,5
Fælles formål og administration i alt	**435,3**	**457,4**	**8,5**	**-14,7**	**451,2**

I budgetrammerne for 2009 er indeholdt et løft på 8,5 mio. kr. Løftet udgør Region Midtjyllands andel i den tekniske justering, som der er sket på beløbet til tjenestemands-pensioner i Økonomiaftalen.

Budgetrammerne indeholder, jf. tidligere omtale af de nødvendige tiltag for at bringe balance i sundhedsområdets økonomi en reduktion på 10,5 mio. kr.. Endvidere er der foretaget en reduktion i den administrative ramme i forhold til de foreløbigt skønnede effekt af kommunernes overtagelse af sociale tilbud i 2009.